

Notitie

Dynamiek sportorganisaties tijdens de energiecrisis

Dynamiek sportorganisaties tijdens de energiecrisis

Mulier Instituut

Peter van Eldert

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, juni 2023

www.mulierinstituut.nl

info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding: auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Dynamiek sportorganisaties tijdens de energiecrisis

In de afgelopen jaren ondervonden organisaties in de sportsector veel gevolgen van de coronacrisis¹ en de stijgende energieprijzen². Deze ontwikkelingen kunnen sportorganisaties in de problemen brengen en hun voortbestaan bedreigen. In deze notitie bezien we in hoeverre deze druk op het voortbestaan naar voren komt uit beschikbare gegevens. Hierbij focussen we op twee onderdelen:

- in hoeverre sportverenigingen omvielen in de afgelopen anderhalf jaar;
- de ontwikkelingen in de bedrijvigheid in de sport.

Om in kaart te brengen in hoeverre er sportverenigingen zijn omgevallen in de afgelopen anderhalf jaar gebruiken we het Databestand sportorganisaties. Dit is een uitdraai van het Handelsregister van de Kamer voor Koophandel (KvK) met alle organisaties in de sport (op basis van een selectie op SBI-sectorcode), bewerkt door het Mulier Instituut.

Van dit bestand ontvangen we maandelijks een update, waaruit naar voren komt welke organisaties wegvallen of ontstaan. In deze notitie hebben we naar deze maandelijkse updates gekeken. Als een sportvereniging in het bestand wegvalt, kan dit ook het resultaat zijn van een fusie. Dan gaat de sportvereniging op in een nieuwe (fusie)vereniging. De vereniging valt dan dus niet helemaal weg, maar maakt een organisatieverandering door. Daarom corrigeren we in de analyse zoveel mogelijk voor deze fusies.

Voor de bedrijvigheid in de sport laten we resultaten zien uit de Conjunctuurenquête (COEN) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In de COEN bevraagt het CBS Nederlandse ondernemers (met vijf of meer werkzame personen) over realisaties, verwachtingen en oordelen met betrekking tot hun bedrijf. Op basis hiervan is het volgens het CBS mogelijk om in een vroeg stadium omslagen in optimisme en pessimisme te signaleren. Binnen de COEN is het op basis van de SBI-sectorindeling mogelijk de sportsector³ (SBI 931 Sport) uit te splitsen.

Omvallen sportverenigingen

In de afgelopen anderhalf jaar vielen er elk kwartaal meer sportverenigingen weg dan er werden opgericht (tabel 1). In het tweede kwartaal van 2022 lag het aantal weggevallen sportverenigingen het hoogst. Vermoedelijk komt dit deels doordat het

¹ Pulles, I., Van Eldert, P., & Van der Poel, H. (Reds.) (2022). *Monitor Sport en corona V: de gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector*. Mulier Instituut.

² Dalhuisen, C., Aarnink, A., Van Kalmthout, J., & Van Eldert, P. (2023). *Gevolgen van de energiecrisis voor sportverenigingen*. Mulier Instituut.

³ Dit is een brede definitie van 'ondernemers in de sportsector'. Naast ondernemende sportaanbieders (zoals fitnesscentra) omvat deze groep ook andere ondernemers, zoals organisatoren van sportevenementen en exploitanten van sportaccommodaties.

seizoen voor veel sportverenigingen eindigt in dit kwartaal. Dit is het moment om te beslissen of de sportvereniging nog een seizoen doorgaat of stopt.

Tabel 1

Aantal weggevallen en opgerichte sportverenigingen* in de periode vanaf het vierde kwartaal van 2021 tot en met het eerste kwartaal van 2023

(voorlopige cijfers, in absolute aantallen)

	Weggevallen	Opgericht
2021 4e kw	149	33
2022 1e kw	180	23
2022 2e kw	280	39
2022 3e kw	116	38
2022 4e kw	98	31
2023 1e kw	135	38

Bron: Mulier Instituut, Databestand sportorganisaties.

* Exclusief sportverenigingen die betrokken waren bij een fusie of opsplitsing.

Of er in de afgelopen anderhalf jaar relatief veel of weinig sportverenigingen zijn omgevallen is op basis van deze resultaten niet vast te stellen. Hiervoor moeten we een vergelijking maken met de periode ervoor.

Overigens is het niet nieuw dat het aantal sportverenigingen in Nederland afneemt. Volgens cijfers van het CBS neemt dat aantal namelijk al sinds 2012 af.⁴ Een vergelijkbare ontwikkeling ziet NOC*NSF in het aantal sportverenigingen dat via een sportbond bij hen is aangesloten. Dit aantal nam af van 25.000 in 2013 naar 22.200 in 2022.⁵

Wat wel uit de resultaten in tabel 1 naar voren komt, is dat er tijdens de coronacrisis (vierde kwartaal 2021 en eerste kwartaal 2022) meer sportverenigingen wegvielen dan in de periode van de stijgende energieprijzen (vierde kwartaal 2022 en eerste kwartaal 2023).

In de afgelopen anderhalf jaar werden bridgeverenigingen (81) het vaakst opgeheven, gevolgd door hippische sportverenigingen (70), biljart-, pool- en snookerverenigingen (60) en zaalvoetbalverenigingen (56). Biljart-, pool- en snookerverenigingen (18) werden ook het vaakst opgericht in de afgelopen anderhalf jaar. Andere typen sportverenigingen die relatief vaak werden opgericht waren vechtsportverenigingen (16), wielersportverenigingen (14) en jeu-de-boulesverenigingen (9).

⁴ CBS Statline (2022). *Sportclubs; personeel, exploitatie, ledental, gebruik accommodaties*. Geraadpleegd op 5 juni 2023, van <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/70256NED/table?ts=1686650139801>.

⁵ NOC*NSF (2023). *Zo sport Nederland. Belangrijkste trends en ontwikkelingen in sportdeelname 2022*.

Tabel 2

Aantal weggevallen en opgerichte sportverenigingen* in de periode vanaf het vierde kwartaal van 2021 tot en met het eerste kwartaal van 2023, naar sporttak (tien meeste voorkomende sporttakken)

(voorlopige cijfers, in absolute aantallen)

	#	Sporttak	Aantal
Weggevallen	1	Bridge	81
	2	Hippische sport	70
	3	Biljart, pool en snooker	60
	4	Zaalvoetbal	56
	5	Schietsport	50
	6	Hengelsport	45
	7	Wielersport (incl. fietsen en mountainbiken)	45
	8	Veldvoetbal	39
	9	Gymnastiek	38
	10	Volleybal	37
Opgericht	1	Biljart, pool en snooker	18
	2	Vechtkunsten	16
	3	Wielersport (incl. fietsen en mountainbiken)	14
	4	Jeu de boules	9
	5	Zaalvoetbal	7
	6	Atletiek en hardlopen	6
	7	Judo, Aikido en Jiu Jitsu	6
	8	Tennis en padel	6
	9	Veldvoetbal	6
	10	Watersport (zeilen, surfen en kanoën)	6

Bron: Mulier Instituut, Databestand sportorganisaties.

* Exclusief sportverenigingen die betrokken waren bij een fusie of opsplitsing.

Bedrijvigheid in de sportsector

In de COEN vraagt het CBS aan ondernemers (met vijf of meer werkzame personen) hoe hun omzet en personeelssterkte zich hebben ontwikkeld in de afgelopen drie maanden (afname, ongeveer gelijk gebleven of toename). Aan de hand van het saldo⁶ geeft het CBS vervolgens inzicht in de richting waarin de omzet of personeelssterkte zich heeft ontwikkeld. Bij een positief saldo ervaren ondernemers over het algemeen een toename en bij een negatief saldo over het algemeen een afname.

Voor ondernemers in de sportsector was voorafgaand aan de coronacrisis (vanaf tweede kwartaal 2020) het saldo voor zowel de omzet als de personeelssterkte positief (figuur 1). Beide saldi schoten vervolgens tijdens de coronacrisis naar beneden en bleven tot halverwege 2021 negatief. In de periode hierna was het coronavirus grotendeels op zijn retour en bleven de saldi positief, met uitzondering van een eenmalige terugval in het eerste kwartaal van 2022 als gevolg van de laatste

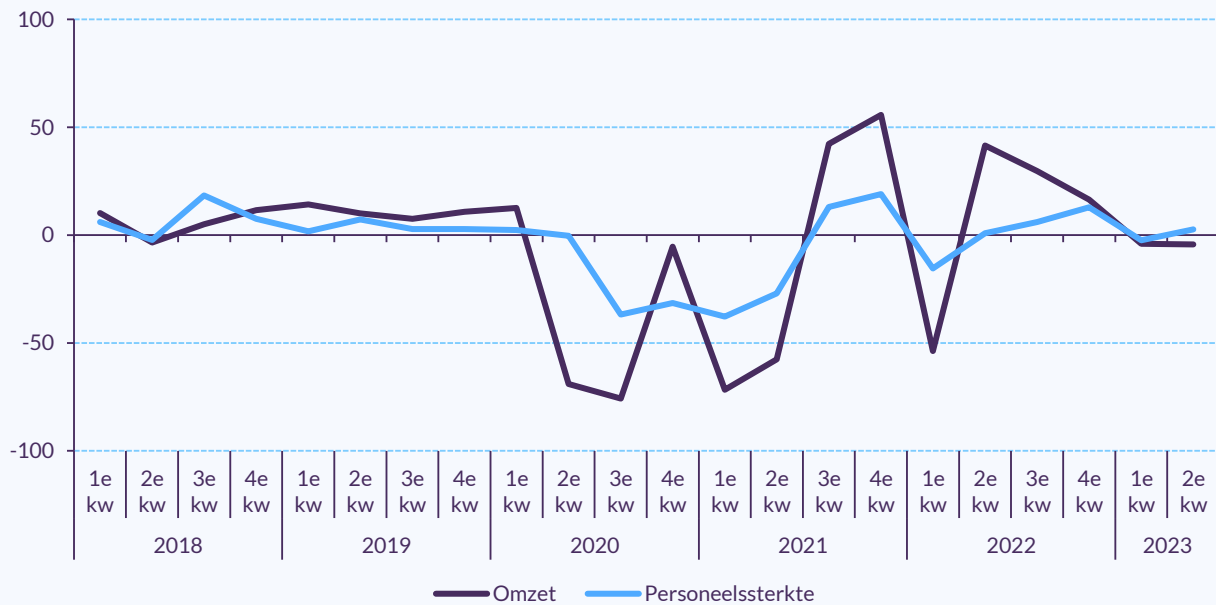
⁶ Het gewogen percentage ondernemers met een ervaren toename minus het gewogen percentage ondernemers met een ervaren afname.

lockdown. Rond de jaarwisseling zijn de saldi weer gedaald. Mogelijk komt dat mede door de stijging van de energieprijzen. De impact lijkt in deze periode wel minder groot dan tijdens de coronacrisis.

Figuur 1

Door ondernemers* binnen de sportsector (SBI 931 Sport) ervaren veranderingen in omzet en personeelssterkte in de drie voorafgaande maanden, weergegeven als saldo, bevraging aan het begin van het kwartaal**

(in procenten)

Bron: Conjunctuurenquête (COEN) CBS, 2018-2023. Bewerking: Mulier Instituut.

* Bedrijfsvestigingen met vijf of meer werkzame personen.

** Het saldo is het gewogen percentage ondernemers met een ervaren toename minus het gewogen percentage ondernemers met een ervaren afname. Dit geeft inzicht in de richting waarin de omzet of personeelssterkte zich in de voorgaande drie maanden heeft ontwikkeld ten opzichte van de drie maanden daarvoor.

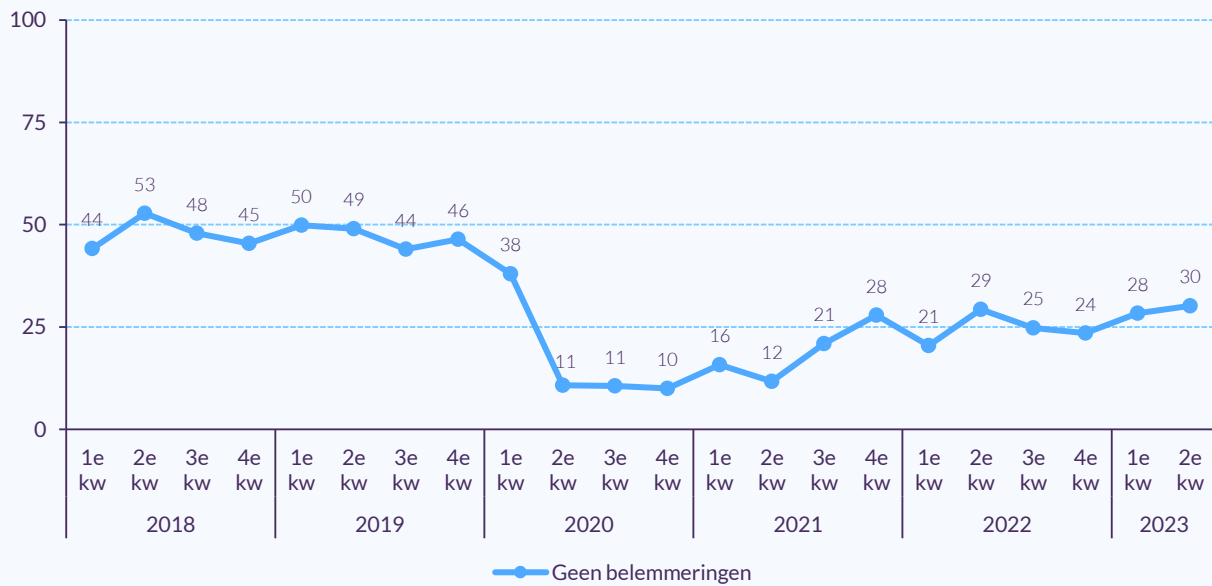
Het CBS vraagt ondernemers in de COEN ook of ze belemmeringen ervaren in de afgelopen drie maanden. Hieruit kwam duidelijk naar voren dat ondernemers in de sportsector last hadden van de coronacrisis. Voorafgaand aan de coronacrisis schommelde het aandeel ondernemers in de sportsector dat geen belemmeringen ervaarde rond de 45 procent. In het tweede kwartaal van 2020 zakte dit naar 11 procent (figuur 2).

Na het tweede kwartaal van 2021 lijken de belemmeringen voor een deel van de ondernemers op te lossen. Toch ervaart in het tweede kwartaal van 2023 nog steeds 70 procent van de ondernemers belemmeringen.

Figuur 2

Aandeel ondernemers* binnen de sportsector (SBI 932 Sport) dat geen belemmeringen ervaarde in de drie voorafgaande maanden, bevraging aan het begin van het kwartaal

(in procenten)

Bron: Conjunctuurenquête (COEN) CBS, 2018-2023. Bewerking: Mulier Instituut.

* Bedrijfsvestigingen met vijf of meer werkzame personen.

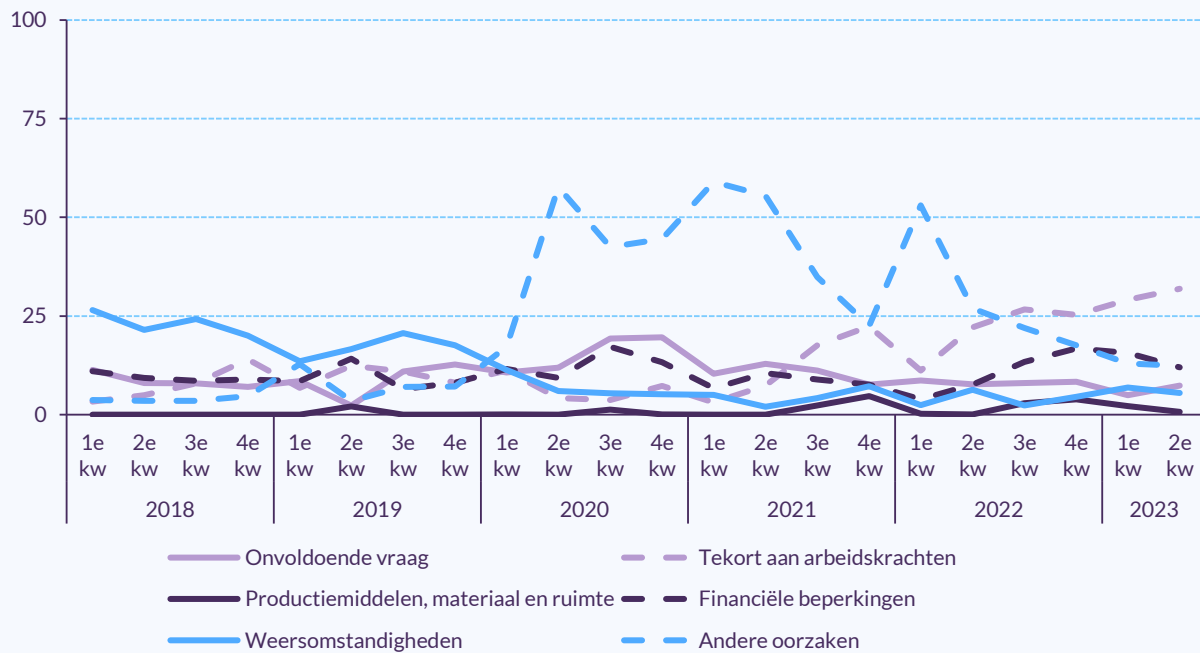
Vanaf het begin van de coronacrisis in het tweede kwartaal van 2020 noemden ondernemers in de sportsector het vaakst 'andere oorzaken' als grondslag voor de ervaren belemmeringen (figuur 3). Een verdere toelichting op wat deze andere oorzaken zijn publiceert het CBS niet, maar het is aannemelijk dat de beperkende coronamaatregelen hieronder vallen.

Na de coronacrisis zien we met name een opmars van een tekort aan arbeidskrachten als belemmering voor ondernemers in de sportsector. Vanaf het tweede kwartaal van 2022 noemen ze deze belemmering het vaakst, ook in de periode van de stijgende energieprijzen. In het tweede kwartaal van 2023 vormde een tekort aan arbeidskrachten voor ongeveer een derde van de ondernemers (32%) in de sportsector een belemmering. Slecht 12 procent noemde financiële beperkingen en andere oorzaken als belemmering.

Figuur 3

Door ondernemers* binnen de sportsector (SBI 931 Sport) ervaren belemmeringen in de drie voorafgaande maanden, bevraging begin van het kwartaal

(in procenten)

Bron: Conjunctuurenquête (COEN) CBS, 2018-2023. Bewerking: Mulier Instituut.

* Bedrijfsvestigingen met vijf of meer werkzame personen.

Conclusie

Onderaan de streep nam het aantal sportverenigingen in de afgelopen anderhalf jaar af. Dit ligt in lijn met de ontwikkelingen die uit cijfers van het CBS en NOC*NSF naar voren komen. Op basis van de resultaten uit deze notitie kunnen we niet stellen of de coronacrisis en/of de energiecrisis deze afname hebben versneld.

Wel zien we dan er tijdens de coronacrisis meer sportverenigingen wegvielen dan in de periode van de stijgende energieprijzen. Sportverenigingen die wegvielen waren vaak typen sportverenigingen die het tijdens de coronacrisis zwaar hadden, zoals bridge- en biljartverenigingen.

Bij de ondernemers in de sportsector hakte de coronacrisis er flink in, maar in de periode erna zien we tekenen van herstel. Omzet- en personeelsontwikkelingen zijn positiever en ondernemers ervaren minder vaak belemmeringen. De energiecrisis lijkt het positievere oordeel over omzet en personeelssterkte wat naar beneden te halen, maar de afname is vooralsnog minder desastreus dan tijdens de coronacrisis.

